

I. Teorie práva

1. Hierarchie právního řádu

- Ústavní pořádek - Ústava a Listina základních lidských práv a svobod, ústavní zákony
- Mezinárodní smlouvy
- Zákony
- Vyhlášky ústředních úřadů, nařízení vlády a správních úřadů, nařízení obcí a krajů
- Vyhlášky obcí a krajů

2. Ústavní principy výkonu volebního práva

- V objektivním smyslu souhrn norem upravujících volby, v subjektivním se pak právo dělí na aktivní (právo volit) a na pasivní (právo být volen).
- Ústava 18 stanoví shodné principy volebního práva do Poslanecké sněmovny i Senátu. Jsou jimi všeobecnost, rovnost, přímost volebního práva a tajnost hlasování.

3. Legislativní proces dle Ústavy

- Zjištění potřeby právní úpravy
- Legislativní záměr a jeho realizace (navrhují: Poslanec, Skupina poslanců, Senát, Vláda, Zastupitelstvo VÚSC)
- Projednání a přijetí zákona (návrh předložen, platné usnesení, senát, prezident)
- Schválení zákonů (Většina přítomných, většina všech, 3/5)
- Podepisování zákonů (Předseda poslanecké sněmovny, Prezident, Předseda vlády)
- Publikace právních předpisů (Sbírka)

4. Právní systémy

- Kontinentálně-evropský systém (pokračovatelem římského práva, za jehož silného vlivu se vyvíjelo)
 - Okruh práva francouzského (kontinentálního právního systému)
 - Okruh práva rakouského (opírá se o obecný občanský zákoník z r. 1811)
- Právní systém angloamerický (systém soudcovského práva)
 - Právo anglické (prameny *common law* - které dalo název celému systému - a *equity*)
 - Precedenční právo v USA (prameny: právo soudcovské a zákonodárství)
- Islámský právní systém (historicky nejmladší, kvůli sepětí s islámským náboženstvím a prolínáním právních pravidel islámu s pravidly náboženskými a etickými je systémem nejobtížněji adaptabilním na moderní vývoj společnosti)

II. Veřejná správa

1. Normativní správní akty

- interní (*organizační řád obecního úřadu*)
- externí:
 - vydávány nedefinovaným adresátům – obsahují jen obecně závazná pravidla chování
 - nařízení vlády
 - právní předpisy ministerstev, jiných orgánů státní správy na základě zákona – nařízení krajů, různá pojmenování právních předpisů různých SO
 - obecně závazné vyhlášky obcí a krajů

2. Individuální správní akty

- jednostranné správní akty vydávané státními orgány v procesu realizace vůči konkrétně vymezeným adresátům
- interní (rozhodnutí dovnitř VS), externí (adresátům vně VS)
- konstitutivní (práva nebo povinnosti se zakládají – *udělení živnosti*), deklarativní (autoritativně stvrzují práva a povinnosti již vzniklá – *vydání živnostářku*)

3. Veřejnoprávní smlouvy

- týkají se výkonu přenesené působnosti
- dohoda stran – rozdíl od klasických smluv:
 - jsou uzavřené v souvislosti s výkonem VS
 - v režimu správního práva
 - odlišnost v životním cyklu: spory může řešit i SO, při uzavření třeba souhlas SÚ
- skupiny koordinační (VS x VS), subordinační (VS x soukromník)

4. Faktické úkony

- mají pro své adresáty přímé následky; skupiny:
 - faktické pokyny – *oprávnění policisty zakázat vstup*
 - bezprostřední zákroky – *použití služební zbraně*
 - exekuční úkony – *vymožení již uložené povinnosti*

5. Záruky zákonnosti veřejné správy

- Kontrola a dozor ve VS
 - Vnitřní (VS kontroluje VS) – nadřízený x podřízený, státní dozor
 - Vnější (externista kontroluje VS) – veřejný ochránce (ombucman), soudní kontrola VS, ústavní soudnictví
- Svobodný přístup k informacím VS
- Odpovědnost ve VS (sankce, odpovědnost za škodu)

6. Soudní kontrola veřejné správy

- správní soudnictví - specializované senáty KÚ, nejvyšší správní soud (Brno)
- žaloby proti rozhodnutí SO, ochrana proti nečinnosti, před nezákonným zákrokem
- kasační stížnost = odvolání
- ústavní soudnictví – rozhodnutí o zrušení předpisů, soudní kontrola VS (ústavní stížnosti, až po vyčerpání ostatních opravných prostředků), ochrana před nezákonným zásahem státu do samosprávy

7. Základní zásady správního řízení

- zákonnosti – proces se řídí zákonem a v jeho mezích
- součinnosti – každý smí hájit svá práva
- rychlosti a hospodárnosti – vyřídit vše co nejdříve
- rovnost účastníků řízení – mají stejná práva a povinnosti
- předvídatelnost soudního rozhodnutí – soud upozorní na odlišnost očekávání
- koncentrace – důkazy dodat do 1. jednání věci
- dvojinstančnost – řízení 1. stupně a odvolací
- dispoziční – navrhovatel to smí zrušit
- oficiality – zahájení řízení z úřední povinnosti
- písemnosti a ústnosti – vše sepsat a něco říct i ústně
- jednotnosti – řízení je 1 celek
- zákaz novot – opožděné odvolání

8. Ústavní základy samosprávy

- Je zabezpečována dle Ústavy obcemi a vyššími územně samosprávnými celky – kraji. Základem obecního a krajského zřízení jsou čl. 99 až 105 Ústavy.
- ČR je členěna na obce a kraje. Žijí v nich občané s právem na samosprávu. Obec spravuje zastupitelstvo. Obce mají vlastní majetek a rozpočet. Stát smí zasáhnout jen pro ochranu zákona. Zastupitelstvo voleno tajným hlasováním na 4 roky a má způsobilost stanovenou zákonem. Může vydávat obecně závazné vyhlášky.

9. Orgány obce a jejich charakteristika

- Zastupitelstvo: 5 – 55 členů, schvalování programu rozvoje obce, územního plánu, rozpočtu a závěrečného účtu, obecně závazných vyhlášek, volit radu a starostu, členy výborů, rozhodovat o názvech ulic, zřizovat a zrušovat policii...
- Rada obce: pouze má-li rada více než 15 členů, 5 – 11 členů, zabezpečovat hospodaření obce, vydávat nařízení, zřizovat komise a rady, stanovit celkový počet zam. obce...
- Starosta: zastupuje obec navenek, z výkonu své funkce je odpovědný zastupitelstvu, odpovídá za včasné objednání auditu, informovanost veřejnosti o činnosti obce...
- Obecní úřad: tvořen starostou, místostarostou (-ty), tajemníkem a zam. obce sem zařazenými. Zabezpečuje především úkoly přenesené působností.
- Orgány zastupitelstva a rady: výbor (finanční a kontrolní), komise, dozor (nad samostatnou působností KÚ, nad přenesenou MV ČR)

10. Orgány kraje a jejich charakteristika

- Zastupitelstvo: 45 (< 600 000), 55 (600 – 900) či 65 (> 900) členů, předkládá návrhy parlamentu, ústavnímu soudu návrhy na zrušení prv. předpisů, vydává obecně závazné vyhlášky kraje, schvaluje koncepci dopravy v kraji, program rozvoje, rozpočet a účet...
- Rada: 9 (< 600 000) či 11 (>) členů, zabezpečuje hospodaření dle rozpočtu, jmenovává vedoucí odborů KÚ, vydává nařízení kraje, zřizuje a ruší komise a rady...
- Hejtman: zastupuje kraj navenek, je volen zastupitelstvem, podepisuje prv. předpisy kraje, po souhlasu MV jmenuje a odvolává ředitele KÚ, řídí zasedání zastupitelstva a rady...
- Krajský úřad: přezkoumává rozhodnutí orgánů v řízení podle zvláštních zákonů, ukládá sankce podle zákona, poskytuje odbornou metodickou pomoc obcím...
- Zvláštní orgány (hygienik, hasiči...).

11. Přezkum správního rozhodnutí

- Přezkumné prostředky: řádné (odvolání, rozklad) a mimořádné (obnova řízení, přezkumy).
- Obnova – lhůta: subjektivní (3 měsíce od dozvědění se), objektivní (3 roky), a pak jen rozhodnutí, bylo-li trestným činem učiněno.

12. Druhy správních deliktů

- přestupky (nejrozsáhlejší)
- jiné správní delikty FO
- správní delikty PO a FO oprávněných podnikat
- správní disciplinární delikty
- pořádkové delikty

13. Živnostenská správa

- Živnostenské právo: veřejné právo, živnostenský zákon v obchodním zákoníku.
- VS dozírá a sankcionuje živnostníky.
- Obecní (obec s rozšířenou působností – živ. odbor, nejnižší úroveň) a krajské (odvolací orgán) živ. úřady
- Ministerstvo průmyslu a obchodu (odbor živností).
- Upravuje podmínky živ. podnikání a kontrolu na ním.

III. Občanské právo hmotné

1. Subjekty občanskoprávních vztahů

- FO, PO, stát.
- FO: právní subjektivita, způsobilost k právům a povinnostem (*nasciturus*), způsobilost k prv. úkonům (*od 18 let*), způsobilost k protiprávním úkonům
- PO: podniky, občanská sdružení, účelová sdružení majetku, nadace a fondy, jednotky územní samosprávy, sdružení právních osob, další osoby dle zákona (státní podniky...)
- Zastoupení: zákonné (*děti rodiči*), z rozhodnutí SO (*mentálně postižení*), smluvní (plná moc) – generální (ke všem úkonům) a speciální (k 1 prv. úkonu)

2. Věcná práva

- vlastnictví, držba, věcná práva k věcem cizím
- Vlastnictví: oprávnění (věc držet, užívat její plody a požitky, disponovat jí) x povinnosti (neomezovat ostatní – imise = hluk, zápach, stín...). Nabývá se smlouvou, děděním, vydržením, separací, nalezením.
- Držba: Oprávněná = ovládá věc jako vlastní v dobré víře – po 3 letech ji vydrží (nemovitost po 10), Neoprávněná = není v dobré víře – musí ji vrátit vlastníkovi.
- K věcem cizím: věcná břemena; povinen něco dělat, strpět, něčeho se zdržet; po převodu platí dál; zástavní i pod zástavní právo.

3. Základní obecná charakteristika občanských závazkových vztahů

- Závazkový vztah je definován jako občansko-právní vztah, kdy dlužník je povinen věřiteli něco splnit.
- Vznik závazků: z právních úkonů, z protiprávních úkonů, z jiných zákonem daných důvodů.
- Subjekty (lidé, účastníci), objekt (věc, plnění), obsah (práva a povinnosti subjektů).

4. Obecná charakteristika odpovědnosti v občanském právu

- Odpovědnost za škodu vzniká z porušení práva.
- Základní předpoklady: Protiprávní úkon, škoda (skutečná, ušlý zisk), příčinná souvislost mezi protiprv. úkonem a škodou, zavinění.

5. Dědění v našem právním systému

- Dědic: FO (ze zákona i ze závěti), PO (pouze ze závěti), Stát (ze závěti, odúmrtí).
- Předpoklady: Smrt zůstavitele, existence dědictví, dědický titul, způsobilý dědic.
- Dědické skupiny:
 - 1. děti + manžel
 - 2. nejsou-li děti, manžel dědí ve 2. skupině (nejméně ½ majetku), rodiče, osoby ze společné domácnosti
 - 3. sourozenci a osoby spolužijící
 - 4. prarodiče pozůstavitele
- Závěť: holografní, alografní (obecná – 2 svědkové, zvláštní – 3 svědkové), notářský zápis.

- Vydědění: v rozporu s dobrými mravy neposkytl pomoc ve stáří, neprojevuje o něj opravdový zájem, byl odsouzen za úmyslný trestný čin na 1 rok či víc, trvale vede nezřízený život.
- Zrušení závěti: odvolání, zničení.
- Odmítnutí dědictví do 1 měsíce kompletně a nenávratně.

IV. Občanské právo procesní a systém soudů

1. Systém obecných soudů

- Ústavní soud (Brno)
- Nejvyšší soud (Brno)
- Nejvyšší správní soud (Brno)
- Vrchní soudy (Praha, Olomouc)
- Krajské soudy (Krajské obchodní soudy)
- Okresní soudy

2. Zkrácená řízení

- Rozkazní (při peněžitém plnění, odsouzený je Čech se známým bydlištěm), platební rozkaz (podá-li do 15 dnů odpor – řízení, poté rozsudek), směnečné a šekové řízení (do 3 dnů).

3. Nesporná řízení

- jsou taxativně vyjmenována
- nelze je ukončit smírem
- o dědictví, o nezletilé, o osvojení (dítěte) o způsobilosti k právním úkonům, o prohlášení za mrtvého, o obchodním řízení, kap. trh, volby...

4. Typy soudních rozhodnutí

- rozsudek – meritum (věc)
- usnesení (v procesních řízeních)
- platební rozkaz (ve zkrácených řízeních)

5. Náležitosti žaloby, rozsudku

- Soudní rozhodnutí: individuální správní akt, akt aplikace správní normy, musí vydat SO, zákonné.
- obsahové (výrok, odůvodnění, poučení o opravném prostředku)
- formální (kdo vydal, datum, identifikace účastníků, razítko, jméno a příjmení osoby, která rozhodla).

6. Právní moc a vykonatelnost rozsudku

- 15 dní na odvolání, 3 dny na plnění, 4. den je rozsudek vykonatelný

7. Náklady řízení

- vše co s řízením vzniklo
- náklady SO nese SO, účastník ty své (lze mu uložit i náhradu nákladů SO)
- svědečné – náklady svědka na cestu
- znaleční – znalci a tlumočníci
- k náhradě může odsoudit toho kdo neuspěl

V. Obchodní právo

1. Pojmy podnikání, podnikatel, obchodní firma dle obchodního zákoníku

- Podnikání: činnost provozovaná soustavně, samostatně, pod vlastním jménem, na vlastní zodpovědnost a za účelem dosažení zisku.
- Podnikatel: FO i PO zapsaná v OR nebo do ŽR, osoba podnikající podle nějakých zvláštních předpisů (*lékaři, tlumočníci*), jen FO provozující zemědělskou výrobu zapsaná v evidenci soukromých zemědělců.
- Obchodní firma: individualizuje podnikatele, musí být jednoznačná, máji pouze osoba zapsaná do OR.

2. Obchodní rejstřík

- veřejný seznam s údaji o podnikatelích, údaje stanovuje zákon, vede je rejstříkový (krajský) soud, probíhá podle obč. zákoníku, přístupný každému (za poplatek), oddíly A, B, C, D, sbírka listin, orientačně je na internetu.
- Údaje: firma, sídlo, IČO, předmět podnikání, právní forma, statutární orgán, prokura, odštěpný závod, vklady společníků.

3. Prokura

- Zmocňuje prokuristu, může činit za podnik vše krom manipulace s nemovitostmi (druh plné moci).
- Jen FO, musí se udat, že je prokura, zapisuje se do OR.

4. Hospodářská soutěž a její ochrana

- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, dbá práva a etiky
- nekalosoutěžní jednání:
 - poškozují jiné (spotřebitele, soutěžící)
 - v rozporu s dobrými mravy
 - klamavá reklama, zlehčování, podplácení, srovnávací reklama...

5. Obchodní společnosti

- V.O.S. (osobní): min. 2 PO nebo FO až do neomezena, ručí celým svým majetkem, statut. org. – všichni společníci.
- K.S. (osobní): min. 1 komandista (neručí, vkládá 5000,-) a min. 1 komplementář (ručí neomezeně, je statu. org.)
- S.R.O (kapitálová): 1 až 50 společníků, každý min. 20 000,-, 1 FO může být max. ve třech spol., společenská smlouva, statu. org. jednatele, valná hromada, nepovinná dozorčí rada.
- A.S. (kapitálová): ručí vším jen společnost, akcie (na jméno, na majitele), s veřejně nabídnutými akciemi 20 mil jinak 2 mil. Orgány: valná hromada (všichni akcionáři), představenstvo (alespoň 3), dozorčí rada (alespoň 3).

6. Družstvo

- Není obch. spol. Za účelem podnikání či jiným.
- Min. 5 FO nebo 2 PO, max. neomezeno.
- Členové neručí za závazky, min. 15 let a ZŠ.
- ZK min. 50 000,-, nedělitelný povinný fond.
- Orgány: Osoby starší 18 let, členská schůze (rozhoduje), představenstvo (min. 3) – statut. org., kontrolní komise (min. 3).

7. Pojem živnosti a rozdělení živností

- Živnost je činnost, která splňuje pozitivní vymezení a není v negativním výčtu.
- Pozitivní vymezení: činnost provozovaná soustavně, samostatně, pod vlastním jménem, na vlastní zodpovědnost a za účelem dosažení zisku.
- Negativní vymezení: koho řídí stát (*pošta*) a autorský zákon (*tvorba software*), činnosti FO (*lékaři, advokáti, léčitelé, notáři, exekutoři...*), výčet (*banky, pojišťovny, hornictví, telekomunikace, dozor na bezpečnosti práce, letiště, loterie, školství, prostituce*).
- Rozdělení: ohlašovací (volné, řemeslné – vyučen + praxe, vázané – potvrzení od specialisty) a koncesní (*zbraně, doprava, pohřebnictví, chemie, ohňostroj, detektivové...*) až po udělení koncese.

8. Vznik živnostenského oprávnění

- Splnit podmínky všeobecné (≥ 18 let, plná způsobilost k prv. úkonům, bezúhonnost, daňová bezúhonnost) a zvláštní (odborné způsobilosti dle druhu živnosti – povinnost prokázat dokladem).
- Ohlášení či udělení koncese.

VI. Pracovní právo

1. Subjekty pracovněprávních vztahů

- Zaměstnavatel: FO či PO, způsobilost zaměstnávat již od narození (*díky dědictví*), může zmocnit jiného k právním úkonům (*předpisy*). Musí před uzavřením smlouvy seznámit zaměstnance s podmínkami práce.
- Zaměstnanec: FO, od 15 let a ukončenou ZŠ, do 18 let třeba souhlas zákonného zástupce, od 18 je možná dohoda o hmotné odpovědnosti.

2. Vznik, změny a zánik pracovního poměru

- Vznik: pracovní smlouva (druh práce, místo výkonu práce, datum nástupu do práce – vzniká prac. poměr – a navíc možno Další sjednané podmínky a konkurenční doložka), volba (*prezident, předseda...*), jmenování (dle zvláštních předpisů – *soudce*). Na dobu určitou (max. 2 roky), zkušební doba (max. 3 měsíce).
- Změna: subjektu (změnu zaměstnavatele), nebo objektu (změna obsahu – změna druhu práce a místa výkonu práce).
- Zánik: právními úkony účastníka pracovního poměru (dohoda, výpověď, okamžité zrušení, zrušení ve zkušební době, hromadné propouštění), právní událostí (smrt zaměstnance, uplynutí doby, dosažení věku – odchod do důchodu), úředním rozhodnutím (u cizince nebo osoby bez státní příslušnosti).
 - Výpověď: ze strany zaměstnance 2 měsíce, 1. dnem měs. následujícího po doručení. Ze strany zaměstnavatele 3 měs. (zaměstnavatel se ruší, stěhuje, organizační změny) nebo 2. měs. (dlouhodobá zdravotní nebo právní neschopnost, porušuje prac. kázeň (*zaspává, pije na pracovišti, nadává...*)).
 - Okamžité zrušení: Mimořádná událost (z obou stran), končí okamžikem doručení, zaměstnanec (zdržení výplaty 15 dnů, špatný zdravotní stav a není přesunut na jinou práci), zaměstnavatel (zam. odsouzen na více než 1 rok či 0,5 roku ve spojení s prací, zvláště hrubým způsobem porušuje kázeň).